

پیش‌بینی طلاق عاطفی بر اساس تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن در زنان شاغل شهر ارومیه

مریم احمدلو^۱، علی زینالی^{۲*}

تاریخ پذیرش: ۹۶/۱۲/۱۲

تاریخ ویرایش: ۹۶/۱۰/۱۰

تاریخ دریافت: ۹۵/۱۰/۲۰

چکیده

زمینه و هدف: طلاق عاطفی یکی از تهدیدات مهم برای فروپاشی خانواده است، بنابراین شناخت عوامل موثر بر آن اهمیت زیادی دارد. پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی طلاق عاطفی بر اساس تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن در زنان شاغل انجام شد. **روش بررسی:** این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش همه زنان متأهل شاغل در اداره‌های دولتی شهر ارومیه در سال ۱۳۹۵ بودند. در مجموع ۲۶۷ نفر با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب و پرسشنامه‌های طلاق عاطفی، تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن را تکمیل کردند. داده‌ها به کمک نرم‌افزار SPSS-21 و با روش‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به شیوه گام‌به‌گام تحلیل شدند. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد تنوع طلبی ($r=0/44$)، کمال‌گرایی منفی ($r=0/36$) و دلبستگی نایمن ($r=0/18$) با طلاق عاطفی زنان شاغل رابطه مثبت و معنادار داشتند. همچنین متغیرهای تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن به طور معناداری توانستند ۳۳/۶ درصد از تغییرات طلاق عاطفی زنان شاغل را پیش‌بینی کنند ($p<0/01$).

نتیجه‌گیری: نتایج حاکی از اهمیت متغیرهای تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن در پیش‌بینی طلاق عاطفی زنان شاغل بودند. بنابراین در برنامه‌ریزی برای پیشگیری از طلاق عاطفی به‌ویژه در زنان شاغل باید نقش متغیرهای مذکور مورد توجه قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: طلاق عاطفی، تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی، دلبستگی نایمن، زنان شاغل.

مقدمه

در طلاق عاطفی اگرچه ممکن است زن و شوهر با هم مانند یک گروه اجتماعی ادامه دهند اما جاذبه و اعتماد آنها نسبت به یکدیگر از بین می‌رود و زن و شوهر به دلیل احساس غمگینی و ناامیدی دیگری را آزاد می‌دهند [۴]. طلاق عاطفی نوعی نابهنجاری در نظام خانواده است که اگرچه به جدایی زوجین نمی‌انجامد، اما زندگی آنها فاقد عشق، مصاحبت و دوستی است. همسران به جای حمایت از یکدیگر در جهت آزار، ناکامی و تنزل عزت نفس یکدیگر عمل می‌کنند و هر یک دنبال یافتن دلیل برای اثبات عیب و کوتاهی دیگری است [۵]. طلاق عاطفی به علت نبود تعاملات مثبت با همسر، عدم تامین نیازهای عاطفی، نارضایتی جنسی، عدم جذابیت ظاهری، خیانت، مسائل مالی، بیماری‌های مزمن، بدرفتاری فیزیکی و غیره به وجود می‌آید و منجر به بروز علائم اضطراب، افسردگی، احساس گناه، ناامیدی، کناره‌گیری از فعالیت‌های

خانواده کوچکترین و مهمترین واحد اجتماعی است که نقش مهمی در رشد و شکوفایی استعدادها، تکوین شخصیت، رشد جسمانی، شناختی، عاطفی و اخلاقی اعضای آن دارد [۱]. امروزه مشکلات خانواده‌ها رشد چشمگیری داشته است که افزایش تعداد زوج‌های مشکل‌دار، به هم خوردن تعادل خانواده‌ها، مختل شدن روابط زوجین و آمار بالای طلاق شاهد این ادعا می‌باشد. در این واحد اجتماعی زنان بیش از سایر اعضا در معرض آسیب هستند [۲]. هیچ جامعه‌ای بدون داشتن خانواده‌های سالم نمی‌تواند ادعای سلامت کند و هیچ یک از آسیب‌های اجتماعی بی‌تاثیر از خانواده نیست. بنابراین خانواده مهمترین نهاد جامعه است و ورود هر عامل تنش‌زایی بر کارکردهای آن تاثیر می‌گذارد [۳]. در خانواده یکی از مهمترین عامل‌های تنش‌زا طلاق عاطفی (Emotional divorce) است.

۱- کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران.

۲- نویسنده مسئول) دانشیار، گروه روانشناسی، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران. a.zeinali@iaurmia.ac.ir

بالا و غیر واقع‌بینانه، نگرانی مفرط درباره اشتباهات و نقایص شخصی، ادراک فشار زیاد از محیط برای کامل بودن، ادراک فاصله زیاد بین عملکرد شخصی و استانداردها و شک و تردید اجبارگونه در امور و پرهیز از عواقب کارکردهای شخصی مواجه است که این بعد با شاخص‌های ناسازگاری مثل عاطفه منفی رابطه مستقیم دارد [۱۳]. نتایج پژوهش‌ها حاکی از رابطه کمال‌گرایی منفی با طلاق عاطفی بودند. برای مثال استوبر و جولیان^۴ ضمن پژوهشی گزارش کردند که افراد کمال‌گرا منفی در مقایسه با افراد کمال‌گرا مثبت بیشتر در معرض اختلالات روانی و جسمی و ناکامی در روابط عاطفی با همسران خود هستند [۱۴]. در پژوهشی دیگر زمانی و همکاران ضمن بررسی رابطه طلاق عاطفی با تصویر بدنی و کمال‌گرایی به این نتیجه رسیدند که طلاق عاطفی با تصویر بدنی رابطه معنادار منفی و با کمال‌گرایی منفی رابطه معنادار مثبت داشت [۱۵].

یکی دیگر از عوامل مرتبط با طلاق عاطفی، دلبستگی نایمن^۵ است. دلبستگی به معنای ارتباط و پیوند روانی پایدار بین دو انسان است [۱۶]. با اینکه دلبستگی ایمن بیانگر دیدگاه مثبت و سازگاری با خود و دیگران است، اما دلبستگی نایمن بیانگر دیدگاه منفی و ناسازگاری با خود و دیگران است [۱۷]. دلبستگی نایمن با راهبردهای تکانشی در روابط بین‌فردی، خطر تحریف‌های شناختی، عدم تعادل روانشناختی و ادراک منفی نسبت به خود، دیگران، دنیا و آینده همراه است [۱۸]. نتایج پژوهش‌ها حاکی از رابطه دلبستگی نایمن با طلاق عاطفی بودند. برای مثال هیرشبرگر^۶ و همکاران ضمن پژوهشی گزارش کردند که دلبستگی ایمن و رضایت زناشویی با طلاق رابطه معنادار منفی و دلبستگی نایمن با طلاق رابطه معنادار مثبت داشت [۱۹]. در پژوهشی دیگر مامی و عسکری ضمن بررسی نقش تمایزیافتگی خود و

اجتماعی، نگرش بدبینانه و پایدار درباره خود، همسر و آینده می‌شود [۶].

یکی از عوامل مرتبط با طلاق عاطفی، تنوع طلبی^۱ است. تنوع طلبی یک ویژگی شخصیتی است که افراد دارای این ویژگی خواهان تنوع زیادی در زندگی خود هستند [۷]. تنوع طلبی یعنی اینکه فرد در ابعاد مختلف زندگی خود اعم از خانوادگی، تحصیلی، اجتماعی، شغلی، هنری و غیره ثبات خاصی نداشته باشد و تمایل زیادی برای تغییر مداوم در آنها داشته باشد [۸]. نتایج پژوهش‌ها حاکی از رابطه تنوع طلبی با طلاق عاطفی بودند. برای مثال وینبرگ^۲ ضمن پژوهشی گزارش کرد که برخی ویژگی‌های شخصیتی مانند خودخواهی، غرور، لجبازی، تنوع طلبی‌ها و اعتماد به نفس پایین باعث طلاق عاطفی می‌شوند [۹]. در پژوهشی دیگر اتابکی ضمن بررسی عوامل و زمینه‌های اجتماعی و شخصیتی موثر در طلاق عاطفی به این نتیجه رسید که خودخواهی و تنوع طلبی زوجین نقش مهمی در طلاق عاطفی دارد [۱۰].

یکی دیگر از عوامل مرتبط با طلاق عاطفی، کمال‌گرایی منفی^۳ است. کمال‌گرایی یک سبک نوروپیک و مجموعه‌ای از معیارهای بسیار بالا برای عملکرد است که با خود ارزیابی‌های منفی، انتقادات و سرزنش خود همراه می‌باشد [۱۱]. بر اساس تقسیم‌بندی بهنجار و نوروپیک دو نوع کمال‌گرایی شامل کمال‌گرایی مثبت و کمال‌گرایی منفی وجود دارد. در کمال‌گرایی مثبت یا انطباقی فرد با استانداردهای شخصی سطح بالا اما قابل دسترس، گرایش به نظم و سازماندهی در امور، احساس رضایتمندی از عملکرد خود، جستجو برای تعالی در امور و انگیزش برای رسیدن به پاداش‌های مثبت مواجه است که این بعد با شاخص‌های سازگاری مانند عاطفه مثبت رابطه مستقیم دارد [۱۲]. در کمال‌گرایی منفی یا غیرانطباقی فرد با استانداردهای شخصی سطح

4. Stoeber & Julian

5. Insecure attachment

6. Hirschberger

1. Variety seeking

2. Veinberg

3. Negative perfectionism

(۰) نمره‌گذاری می‌شود. نمره ابزار با جمع کردن نمره گویه‌ها به دست می‌آید و هرچه نمره آزمودنی بالاتر باشد، میزان طلاق عاطفی بیشتر است. روایی سازه ابزار با روش تحلیل عاملی به روش چرخش واریماکس تایید و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ $0/93$ گزارش شد [۲۱]. در پژوهش حاضر پایایی با روش آلفای کرونباخ $0/87$ محاسبه شد.

ب) پرسشنامه تنوع طلبی (کلونینجر^۸ و همکاران، ۱۹۹۴): این ابزار دارای ۳۵ گویه است که با استفاده از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (۱=کاملاً موافقم تا ۵=کاملاً مخالفم) نمره‌گذاری می‌شود و نمره ابزار با جمع کردن نمره گویه‌ها به دست می‌آید و هرچه نمره آزمودنی بالاتر باشد، میزان تنوع طلبی بیشتر است. آنان روایی صوری و محتوایی ابزار را تایید و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ $0/88$ گزارش کردند [۲۲]. در پژوهش حاضر پایایی با روش آلفای کرونباخ $0/85$ محاسبه شد.

ج) پرسشنامه کمال‌گرایی منفی (هیل^۹ و همکاران، ۲۰۰۴): این ابزار دارای ۵۹ گویه و ۲ بعد کمال‌گرایی مثبت (۳۱ گویه) و کمال‌گرایی منفی (۲۸ گویه) است که در این پژوهش از بعد کمال‌گرایی منفی استفاده شد. گویه‌ها با استفاده از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (۱=کاملاً مخالفم تا ۵=کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شود و نمره ابزار با جمع کردن نمره گویه‌ها به دست می‌آید و هرچه نمره آزمودنی بالاتر باشد، میزان کمال‌گرایی منفی بیشتر است. آنان روایی محتوایی ابزار را تایید و پایایی آن را در پژوهش‌های مختلف با روش آلفای کرونباخ در دامنه $0/83$ تا $0/91$ گزارش کردند [۲۳]. در پژوهش حاضر پایایی با روش آلفای کرونباخ $0/83$ محاسبه شد.

د) پرسشنامه دلبستگی نایمن (هازن و شور^{۱۰}؛ ۱۹۸۷): این ابزار دارای ۱۵ گویه و ۲ بعد دلبستگی ایمن (۵ گویه) و دلبستگی نایمن (۱۰ گویه) است که

سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی طلاق عاطفی به این نتیجه رسیدند که سبک دلبستگی نایمن ضمن رابطه مثبت و معنادار با طلاق عاطفی، توانایی پیش‌بینی معنادار آن را داشت [۲۰].

از یک سو پژوهش‌های اندکی درباره رابطه تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن با طلاق عاطفی انجام شده و از سوی دیگر میزان طلاق عاطفی در زنان شاغل در مقایسه با زنان خانه‌دار بسیار بیشتر است و طلاق عاطفی پیامدهای روانشناختی منفی زیادی بر روی همسران و فرزندان دارد، لذا برای برنامه‌ریزی جهت جلوگیری از وقوع طلاق عاطفی ابتدا باید متغیرهای موثر بر آن را شناخت و سپس باید بر اساس آن برنامه‌هایی کاربردی طراحی کرد. بنابراین این پژوهش با هدف پیش‌بینی طلاق عاطفی بر اساس تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن در زنان شاغل شهر ارومیه انجام شد.

روش بررسی

طرح پژوهش: طرح پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود.

نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه پژوهش همه زنان متأهل شاغل در اداره‌های دولتی شهر ارومیه در سال ۱۳۹۵ بودند که از میان آنان ۲۶۷ نفر با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. در این روش ابتدا از میان چهار منطقه شمالی، جنوبی، شرقی و غربی شهر ارومیه دو منطقه به روش تصادفی انتخاب شد و سپس از میان اداره‌های هر منطقه تعدادی اداره به روش تصادفی انتخاب شد و همه زنان شاغل در آن اداره پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند. داده‌ها بدون درج نام و نام‌خانوادگی، با رعایت اصل رازداری و دریافت رضایت‌نامه جمع‌آوری شد.

ابزارهای پژوهش

الف) پرسشنامه طلاق عاطفی (گاتمن^۷؛ ۱۹۹۸): این ابزار دارای ۲۴ گویه است که به صورت بلی (۱) و خیر

8. Cloninger

9. Hill

10. Hazan & Shaver

7. Gottman

۲۷ نفر هفت تا نه سال (۱۱٪/۱۰)، ۱۶ نفر ده تا دوازده سال (۹۹٪/۵) و ۱۴۳ نفر بالاتر از دوازده سال (۵۶٪/۵۳) بود. پیش از تحلیل داده‌ها با روش رگرسیون چندگانه، پیش فرض‌های روش تحلیل بررسی شد که نتایج آن در جدول ۱ ارائه شد.

بر اساس نتایج جدول ۱، آماره آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای هیچ یک از متغیرها معنادار نبود، لذا فرض نرمال بودن برقرار می‌باشد. همچنین مقدار عامل تورم واریانس برای متغیرهای پیش‌بین تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن به ترتیب برابر با ۲/۵۲، ۱/۸۹ و ۲/۱۹ بود که از ۱۰ فاصله زیادی داشت، لذا فرض هم‌خطی چندگانه برقرار می‌باشد. علاوه بر آن مقدار دوربین - واتسون برابر با ۱/۸۳۴ بود که از ۰ و ۴ فاصله زیادی داشت، لذا فرض همبستگی پسماندها نیز رد شد. در نتیجه پیش فرض‌های استفاده از رگرسیون وجود دارد. برای بررسی وضعیت توصیفی متغیرهای پژوهش از میانگین و انحراف استاندارد و برای بررسی روابط میان متغیرها از ضرایب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شد.

بر اساس نتایج جدول ۲، تنوع طلبی ($r=0/44$)، کمال‌گرایی منفی ($r=0/36$) و دلبستگی نایمن ($r=0/18$) با طلاق عاطفی زنان شاغل رابطه مثبت و

در این پژوهش از بعد دلبستگی نایمن استفاده شد. گویه‌ها با استفاده از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت (۱=خیلی کم تا ۵=خیلی زیاد) نمره‌گذاری می‌شود و نمره ابزار با جمع کردن نمره گویه‌ها به دست می‌آید و هرچه نمره آزمودنی بیشتر باشد، میزان دلبستگی نایمن بیشتر است. آنان ضمن تایید روایی سازه پایایی کل ابزار را ۰/۹۳ گزارش کردند [۲۴]. در پژوهش حاضر پایایی با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ محاسبه شد. برای تحلیل داده‌ها از شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی برای توصیف توزیع متغیرها و از روش‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به شیوه گام‌به‌گام برای آزمون فرض‌های آماری استفاده شد. برای این منظور از نرم‌افزار SPSS-19 در سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۱ استفاده شد.

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان ۲۶۷ زن متأهل شاغل با میانگین سنی $37/21 \pm 7/34$ سال بودند، به طوری که از نظر تحصیلات ۳ نفر زیر دیپلم (۱۲٪/۱)، ۱۸ نفر دیپلم (۷۴٪/۶)، ۲۶ نفر کاردانی (۷۴٪/۹)، ۱۶۹ نفر کارشناسی (۳۰٪/۶۳) و ۵۱ نفر کارشناسی ارشد (۱۰٪/۱۹) بودند. همچنین مدت ازدواج ۳۸ نفر زیر سه سال (۲۳٪/۱۴)، ۴۳ نفر چهار تا شش سال (۱۱٪/۱۶)،

جدول ۱- نتایج نرمال بودن متغیرهای پژوهش بر اساس آزمون کولموگروف - اسمیرنوف و مقدارهای عامل تورم واریانس و دوربین - واتسون

متغیرها	آماره نرمال بودن	معناداری	مقدار عامل تورم واریانس	مقدار دوربین - واتسون
تنوع طلبی	۱/۱۱	۰/۱۲	۲/۵۲	
کمال‌گرایی منفی	۰/۸۴	۰/۴۹	۱/۸۹	۱/۸۳
دلبستگی نایمن	۱/۰۳	۰/۲۴	۲/۱۹	
طلاق عاطفی	۱/۰۹	۰/۱۴	---	

جدول ۲- میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش ($n=267$)

متغیرها	M	SD	تنوع طلبی	کمال‌گرایی منفی	دلبستگی نایمن	طلاق عاطفی
تنوع طلبی	۱۰۰/۴۵	۲۰/۱۸	۱			
کمال‌گرایی منفی	۱۱۹/۶۹	۲۶/۱۰	۰/۲۱**	۱		
دلبستگی نایمن	۱۳/۳	۳/۶۶	۰/۲۷**	۰/۳۳**	۱	
طلاق عاطفی	۱۴/۸۹	۴/۹۲	۰/۴۴**	۰/۳۶**	۰/۱۸**	۱

** $p < 0/01$

جدول ۳- نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه گام‌به‌گام برای پیش‌بینی طلاق عاطفی زنان شاغل

مدل	متغیر پیش‌بین	R	R ²	تغییر R ²	تغییر F	df1	df2	معناداری
۱	تنوع طلبی	۰/۴۴	۰/۱۹۳	۰/۱۹۳	۲۷/۹۱۸	۱	۲۶۵	۰/۰۰۱
۲	تنوع طلبی و کمال‌گرایی منفی	۰/۵۶	۰/۳۱۳	۰/۱۲۰	۱۱/۰۴۲	۱	۲۶۴	۰/۰۰۱
۳	تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن	۰/۵۸	۰/۳۳۶	۰/۰۲۳	۷/۶۸۴	۱	۲۶۳	۰/۰۰۷

جدول ۴- ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون چندگانه به شیوه گام‌به‌گام برای بررسی موثرترین متغیر پیش‌بین

معناداری	T	ضرایب رگرسیون			متغیرهای پیش‌بین	گام‌ها
		استاندارد شده B	SE	غیر استاندارد B		
۰/۰۰۱	۱۳/۰۷۱	۰/۴۴۰	۰/۰۱۴	۰/۱۸۳	تنوع طلبی	۱
۰/۰۰۱	۹/۶۱۵	۰/۴۳۳	۰/۰۱۳	۰/۱۲۵	تنوع طلبی	۲
۰/۰۰۱	۶/۸۰۰	۰/۳۵۲	۰/۰۰۵	۰/۰۳۴	کمال‌گرایی منفی	۲
۰/۰۰۱	۸/۴۱۶	۰/۴۳۱	۰/۰۱۲	۰/۱۰۱	تنوع طلبی	۳
۰/۰۰۱	۶/۱۶۶	۰/۳۵۷	۰/۰۰۶	۰/۰۳۷	کمال‌گرایی منفی	۳
۰/۰۰۷	۲/۷۶۱	۰/۱۴۹	۰/۰۶۷	۰/۱۸۵	دلبستگی نایمن	۳

درصد از تغییرات طلاق عاطفی زنان شاغل را پیش‌بینی کنند ($R^2=0/336$). ورود متغیر دلبستگی نایمن توانست ۲/۳ درصد توان پیش‌بینی را افزایش دهد. برای بررسی موثرترین متغیر در پیش‌بینی طلاق عاطفی زنان شاغل از ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون چندگانه به شیوه گام‌به‌گام استفاده شد که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شد.

بر اساس نتایج جدول ۴ و گام سوم، به ترتیب تنوع طلبی با بتای استاندارد ۰/۴۳۱، کمال‌گرایی منفی با بتای استاندارد ۰/۳۵۷ و دلبستگی نایمن با بتای استاندارد ۰/۱۴۹ بیشترین سهم را در پیش‌بینی مثبت طلاق عاطفی زنان شاغل داشتند.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به اینکه میزان طلاق عاطفی در زنان شاغل در مقایسه با زنان خانه‌دار بسیار بیشتر است، این پژوهش با هدف پیش‌بینی طلاق عاطفی بر اساس تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن در زنان شاغل انجام شد. نتایج نشان داد که تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن با طلاق عاطفی زنان شاغل رابطه مثبت و معنادار داشتند و متغیرهای مذکور توانستند ۳۳/۶ درصد از تغییرات طلاق عاطفی

معنادار داشتند. سایر نتایج نشان داد که تنوع طلبی با کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن و کمال‌گرایی منفی با دلبستگی نایمن رابطه مثبت و معنادار داشتند ($p < 0/01$). برای بررسی پیش‌بینی طلاق عاطفی زنان شاغل بر اساس تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن از رگرسیون چندگانه به شیوه گام‌به‌گام استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شد.

بر اساس نتایج جدول ۳، در مدل اول، نخست تنوع طلبی وارد معادله شد. ضریب همبستگی این متغیر با طلاق عاطفی ۰/۴۴ است و این متغیر توانست ۱۹/۳ درصد از تغییرات طلاق عاطفی زنان شاغل را پیش‌بینی کند ($R^2=0/193$). در مدل دوم پس از تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی وارد معادله شد. ضریب همبستگی این دو متغیر با طلاق عاطفی ۰/۵۶ شد و این دو متغیر توانستند ۳۱/۳ درصد از تغییرات طلاق عاطفی زنان شاغل را پیش‌بینی کنند ($R^2=0/313$). ورود متغیر کمال‌گرایی منفی توانست ۱۲ درصد توان پیش‌بینی را افزایش دهد. در مدل سوم پس از تنوع طلبی و کمال‌گرایی منفی، دلبستگی نایمن وارد معادله شد. ضریب همبستگی این سه متغیر با طلاق عاطفی ۰/۵۸ شد و این سه متغیر توانستند ۳۳/۶

زنان شاغل را پیش‌بینی کنند.

یافته‌ها نشان داد تنوع طلبی با طلاق عاطفی زنان شاغل رابطه مثبت و معنادار داشت که این یافته با یافته پژوهش‌های قبلی همسو بود [۹،۱۰،۲۵،۲۶]. برای مثال وینبرگ^۱ ضمن پژوهشی گزارش کرد عواملی مانند خودخواهی، غرور، لجبازی، تنوع طلبی‌ها و اعتماد به نفس پایین باعث طلاق عاطفی می‌شوند [۹]. در پژوهشی دیگر اتابکی به این نتیجه رسید که خودخواهی و تنوع طلبی زوجین نقش مهمی در طلاق عاطفی دارد [۱۰]. همچنین شیردل ضمن پژوهشی با عنوان عوامل گرایش زنان و مردان متأهل به رابطه نامشروع جنسی به این نتیجه رسید که مهمترین عوامل گرایش به رابطه نامشروع جنسی شامل انگیزه‌های هیجانات جنسی، نارضایتی از روابط عاطفی، عدم توانایی در حل تعارضات زناشویی، حس انتقام‌جویی نسبت به بی‌وفایی همسر و تنوع طلبی می‌باشند [۲۵]. در پژوهشی دیگر بالسترینو^۲ و همکاران ضمن بررسی علل و پیامدهای طلاق به این نتیجه رسیدند که تنوع طلبی جنسی یکی از عوامل موثر در سرد شدن روابط عاطفی و طلاق است [۲۶]. در تبیین این یافته می‌توان گفت تنوع طلبی یک ویژگی شخصیتی است و افراد تنوع طلب تمایل دارند در اکثر زمینه‌های زندگی خود اقدام به تنوع طلبی کنند. بنابراین این ویژگی باعث افزایش احتمال رابطه عاطفی و جنسی با دیگران می‌شود که این امر می‌تواند باعث طلاق عاطفی شود. تبیین دیگر اینکه تنوع طلبی می‌تواند پیامد وجود نقص در روابط جنسی زوجین باشد. به عبارت دیگر زمانی که عشق و عاطفه در روابط زناشویی کم‌رنگ شود نیازهای عاطفی و جنسی به خوبی ارضا نمی‌شوند و در نتیجه افراد برای رفع نیازهای خود به افراد دیگر گرایش پیدا می‌کنند [۲۷]. همچنین یافته‌ها نشان داد کمال‌گرایی منفی با طلاق عاطفی زنان شاغل رابطه مثبت و معنادار داشت که این یافته با یافته پژوهش‌های قبلی همسو بود

[۱۴،۱۵،۲۸]. برای مثال استوبر و جولیان^۳ ضمن پژوهشی گزارش کردند که افراد کمال‌گرا منفی در مقایسه با افراد کمال‌گرا مثبت بیشتر در معرض اختلالات روانی و جسمی و ناکامی در روابط عاطفی با همسران خود هستند [۱۴]. در پژوهشی دیگر زمانی و همکاران به این نتیجه رسیدند که طلاق عاطفی با تصویر بدنی رابطه معنادار منفی و با کمال‌گرایی منفی رابطه معنادار مثبت داشت [۱۵]. همچنین خدابخشی ضمن پژوهشی درباره تاثیر ابعاد کمال‌گرایی در گرایش به طلاق در افراد متقاضی و غیرمتقاضی طلاق به این نتیجه رسید که بین کمال‌گرایی منفی و گرایش بالا به طلاق در متقاضیان طلاق و افراد عادی رابطه مثبت و مستقیم وجود داشت و کمال‌گرایی منفی توانایی پیش‌بینی گرایش به طلاق را داشت [۲۸]. در تبیین این یافته می‌توان گفت افراد دارای کمال‌گرایی منفی نگرانی و اضطراب زیادی را تجربه می‌کنند که دلیل آن ترس از اشتباه کردن در عملکردهای روزانه می‌باشد. این نگرانی و اضطراب سبب می‌شود تا فرد از ابراز عواطف و هیجانات نسبت به شریک زندگی خود در موارد بسیاری چشم‌پوشی نماید. زیرا تصور می‌کند که ممکن است عمل وی اشتباه بوده و با واکنش‌های منفی همسر مواجه گردد که این مساله به مرور زمان ابتدا باعث گسستگی عاطفی زوجین و در نهایت باعث طلاق عاطفی آنها می‌شوند. تبیین دیگر اینکه افراد کمال‌گرای منفی اهداف و معیارهای سخت و غیرقابل دسترسی برای خود و همسرشان انتخاب می‌کنند و معمولاً در دستیابی به این اهداف شکست می‌خورند. در نتیجه شکست این افراد به شدت ناراحت و افسرده می‌شوند که این امر باعث سردی روابط زوجین و طلاق عاطفی آنها می‌شود [۲۹].

یافته‌های دیگر نشان داد دلبستگی ناایمن با طلاق عاطفی زنان شاغل رابطه مثبت و معنادار داشت که این یافته با یافته پژوهش‌های قبلی همسو بود [۱۹،۲۰،۳۰،۳۱]. برای مثال هیرشبرگر^۴ و همکاران

^۱ . Stoeber & Julfan

^۱ . Hirschberger^۴

^۱ . Veinberg

^۱ . Balestrino^۲

نتایج نشان داد در یک مدلی که تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن برای پیش‌بینی طلاق عاطفی زنان شاغل رقابت نمایند، تنوع طلبی موثرترین متغیر در پیش‌بینی طلاق عاطفی بود و پس از آن کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن نقش موثری داشتند. پس آنچه در پیش‌بینی طلاق عاطفی نقش عمده‌ای دارد در درجه نخست تنوع طلبی است. یعنی اینکه افراد در ابعاد مختلف زندگی خود شامل خانوادگی، تحصیلی، اجتماعی، شغلی، هنری و غیره چقدر تمایل به تغییر دارند [۸].

مهمترین محدودیت پژوهش استفاده از ابزارهای خودگزارش‌دهی بود. افراد در تکمیل کردن این ابزارها ممکن است خویشتن‌نگری کافی نداشته باشند و مسئولانه به گویه‌ها پاسخ ندهند. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی برای جمع‌آوری داده از مصاحبه ساختاریافته یا نیمه ساختاریافته استفاده کنند. همچنین با توجه به محدود شدن نمونه پژوهش به زنان متأهل شاغل شهر ارومیه و اینکه احتمالاً نتایج حاضر در جامعه‌های پژوهشی دیگر متفاوت می‌باشد، لذا انجام این پژوهش در گروه‌های دیگر از جمله مردان شاغل و غیره ممکن است تغییر یابد.

در مجموع یافته‌ها نشان داد که با افزایش تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن، میزان طلاق عاطفی افزایش می‌یابد و هر سه متغیر توانایی پیش‌بینی معنادار طلاق عاطفی زنان شاغل را داشتند. با توجه به پیش‌بینی طلاق عاطفی زنان شاغل بر اساس متغیرهای تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن برنامه‌ریزان، مشاوران و درمانگران ضمن توجه به نقش متغیرهای مذکور می‌توانند دوره‌های آموزشی کاربردی برای پیشگیری از طلاق عاطفی به ویژه در زنان شاغل طراحی و اجرا کنند تا از این طریق میزان طلاق عاطفی که دارای پیامدهای روانشناختی منفی زیادی بر شخص و خانواده است را کاهش دهند.

ضمن پژوهشی گزارش کردند که دلبستگی ایمن و رضایت زناشویی با طلاق رابطه معنادار منفی و دلبستگی نایمن با طلاق رابطه معنادار مثبت داشت [۱۹]. در پژوهشی دیگر مامی و عسکری به این نتیجه رسیدند که سبک دلبستگی نایمن ضمن رابطه مثبت و معنادار با طلاق عاطفی، توانایی پیش‌بینی معنادار آن را داشت [۲۰]. همچنین حیدری و اجتماعی سنگری ضمن پژوهشی درباره پیش‌بینی طلاق روانی (عاطفی) زوجین با استفاده از سبک‌های دلبستگی ایمن و نایمن گزارش کردند که دلبستگی ایمن توانایی پیش‌بینی معکوس و دلبستگی نایمن توانایی پیش‌بینی مستقیم طلاق روانی (عاطفی) زوجین را داشت [۳۰]. در پژوهشی دیگر صالحی امیری^۵ و همکاران ضمن پژوهشی با عنوان بررسی طلاق عاطفی بر کارکردهای خانواده به این نتیجه رسیدند که طلاق عاطفی پدیده‌ای مطرح و نشانه وجود مشکلات در روابط همسران است که علت آن می‌تواند عدم یادگیری روابط مناسب در خانواده‌ها باشد که از طریق سبک‌های دلبستگی قابل تبیین است [۳۱]. در تبیین این یافته بر مبنای نظر اسکات و چرچ^۱ می‌توان گفت دلبستگی پیوند هیجانی و عاطفی پایدار بین دو فرد است به طوری که هر یک از طرفین تلاش می‌کنند تا نزدیکی و مجاورت را حفظ و آن را ادامه دهند. با اینکه دلبستگی ایمن بیانگر دیدگاه مثبت و دلبستگی نایمن بیانگر دیدگاه منفی نسبت به خود و دیگران است. در نتیجه دلبستگی نایمن با عدم برقراری روابط بین‌فردی پایدار، استفاده از راهبردهای مقابله‌ای ناسازگار، تحریف‌های شناختی و ادراک منفی نسبت به خود، دیگران، دنیا و آینده همراه است که این عوامل نخست باعث کاهش روابط مثبت و سازنده با همسر و در نهایت باعث طلاق عاطفی می‌شوند [۳۲].

همچنین یافته‌ها نشان داد متغیرهای تنوع طلبی، کمال‌گرایی منفی و دلبستگی نایمن توانستند به طور معناداری طلاق عاطفی زنان شاغل را پیش‌بینی کنند.

^۵ . Salehi Amiri

^۱ . Scott & Churéh

10. Atabaki M. Studying the effective social and personality factors and background in emotional divorce. *J Women Stud.* 2014; 12(3): 169-188. (Persian)

11. Mitchell JH, Broeren S, Newall C, Hudson JL. An experimental manipulation of maternal perfectionistic anxious rearing behaviors with anxious and non-anxious children. *J Expr Child Psychol.* 2013; 116(1): 1-18.

12. Harris PW, Pepper CM, Maack DJ. The relationship between maladaptive perfectionism and depressive symptoms: the mediation role of rumination. *Pers Indiv Diffe.* 2008; 44(1): 150-160.

13. Stoeber J, Kempe T, Keogh EJ. Facets of self-oriented and socially prescribed perfectionism and feeling of pride, shame and guilt following success and failure. *Pers Indiv Diffe.* 2008; 44(7): 1506-1516.

14. Stoeber J, Julian H. The assessment of self-oriented and socially prescribed perfectionism: subscales make a difference. *J Pers Assess.* 2010; 6: 577-585.

15. Zamani S, Ahadi H, Asgari P. Relationship of emotional divorce with body image and perfectionism. *Psychol Stud.* 2014; 10(4): 119-136. (Persian)

16. Dang SS, Gorzalka BB. Insecure attachment style and dysfunctional sexual beliefs predict sexual coercion proclivity in university men. *Sex Med.* 2015; 3(2): 99-108.

17. Ballen N, Bernier A, Moss E, Tarabulsy GM, St-Laurent D. Insecure attachment states of mind and atypical caregiving behavior among foster mothers. *J Appl Develop Psychol.* 2010; 31(2): 118-125.

18. Chen BB. Insecure attachment, resource control, and unrestricted socio sexuality: from a life history perspective. *Pers Indiv Differ.* 2017; 105: 213-217.

19. Hirschberger G, Srivastava S, Marsh P, Cowan CP, Cowan PA. Attachment, marital satisfaction, and divorce during the first fifteen years of parenthood. *Pers Relatsh.* 2009; 16(3): 401-420.

20. Mami Sh, Askari M. The role of differentiation of self and attachment style in predicting of emotional divorce. Regional Conference on Pathological phenomenon of divorce, Kurdistan: Islamic Azad University of Saghez Branch; 2014.

21. Mosavi SF, RezaZadeh SMR. Investigation the role of love attitude in predicting of emotional divorce among married men and women in Qazvin

تقدیر و تشکر

در پایان از رئیس و معاون‌های اداراهای دولتی شهر ارومیه و همه شرکت‌کنندگان ما را در انجام این پژوهش حمایت کردند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود. لازم به ذکر است که این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه می‌باشد که تاییدیه اخلاق را از دانشگاه گرفته و در تاریخ ۱۳۹۵/۲/۱۸ با کد ۵۶۲۲۰۷۰۵۹۴۲۰۱۷ تصویب شده است.

منابع

1. Masarik AS, Conger RD. Stress and child development: a review of the family stress model. *Curr Opinion Psychol.* 2017; 13: 85-90.

2. Saffarian MR, HajiArbabi F, Ashoori J. The effectiveness of spiritual therapy in order to increase marital satisfaction and decrease generalized anxiety disorder of women. *J Woman Stud Fam.* 2015; 7(1): 95-113. (Persian)

3. Marchal JP, Maurice-Stam H, Trotsenburg ASP, Grootenhuis MA. Mothers and fathers of young dutch adolescents with down syndrome: Health related quality of life and family functioning. *Res Develop Disab.* 2016; 59: 359-369.

4. Motataianu IR. The relation between anger and emotional synchronization in children from divorced families. *Soc Behav Sci.* 2015; 203: 158-162.

5. Moradzadeh L. The relationship between emotional maturity and emotional divorce (marital satisfaction) among the couples. *Int J Rev Life Sci.* 2015; 5(4): 471-480.

6. Luminita A, Speranta P. Emotional consequences of parental divorce and separation on preschool children. *J Men Health.* 2010; 7(3): 291-296.

7. Wu PH, Kao DT. Goal orientation and variety seeking behavior: The role of decision task. *J Econ Psychol* 2011; 32(1): 65-72.

8. Sheorey P, Joshi G, Kulkarni R. Variety seeking behavior as a measure of enduring loyalty. *Soc Behav Sci.* 2014; 133: 255-264.

9. Veinberg I. Emotional awareness the key to dealing appropriately with children of divorced families in schools. *Soc Behav Sci.* 2015; 209: 514-518.

city. *J Women Soc Psycho Stud.* 2014; 12(3): 169-188. (Persian)

22. Cloninger CR, Przybeck TR, Svrakic DM, Wetzel RD. The temperament and character inventory (TCI): a guide to its development and use. St Louis (Miss). Center for Psychology of Personality: Washington University; 1994.

23. Hill RW, Huelsman TJ, Furr RM, Kibler J, Vicente BB, Kennedy C. A new measure of perfectionism: the perfectionism inventory. *J Pers Assess.* 2004; 82(1): 80-91.

24. Hazan C, Shaver PR. Romantic love conceptualized as an attachment. *J Pers Soc Psychol.* 1987; 52: 511-524.

25. Shirdel M. The tendency factors of married men and women to sexual unlawful relationship. *Soc Welfare* 2006; 6(22): 133-148. (Persian)

26. Balestrino A., Ciardi C, Mammini C. On the causes and consequences of divorce. *J Soc-Econ.* 2013; 45: 1-9.

27. Kaveh S. Psychology of disloyalty and infidelity. Tehran: Honarsaraye Andishe Publisher, 2004. (Persian)

28. Khodabakhshi Z. The impact of perfectionism dimension in tendency to divorce in applicant and non-applicant people of divorce of Shahrekord city in 2013. [MA Dissertation of Psychology], Tehran: Allameh Tabatabaee University; 2013. (Persian)

29. Tangney JP, Dearing RL. Shame and guilt. New York: Guilford Press; 2002.

30. Heidari H, Ejtemae Sangari N. Predicting of emotional divorce of couples based on secure and insecure attachment styles. First International Conference of New Reseachs in Humanistic Sciences. Tehran: Institute of Managers Idepardaz; 2015. (Persian)

31. Salehi Amiri SR, Hekmatpour M, Fadaei M. Investigating emotional divorce on family performance. *J Appl Envir Biol Sci.* 2015; 5(11): 782-786.

32. Scott SJ, Church AT. Separation/attachment theory and career decidedness and commitment: effects of parental divorce. *J Voc Behav.* 2001; 58(3): 328-347.

Predicting of emotional divorce based on variety seeking, negative perfectionism and insecure attachment among employed women of Urmia city

Maryam Ahmadloo¹, Ali Zeinali*²

Received: 2017/01/09

Revised: 2017/12/31

Accepted: 2018/03/03

Abstract

Background and aims: Emotional divorce is one of the major threats to family breakdown, so it is important to understand the factors influencing it. Present research aimed to predicting emotional divorce based on variety seeking, negative perfectionism and insecure attachment among employed women.

Methods: This was a descriptive correlation study. The population included all employed married women in governmental offices of Urmia city in 2015 year. Totally 267 person were selected through multistep cluster sampling method and completed the questionnaires of emotional divorce, variety seeking, negative perfectionism and insecure attachment. Data was analyzed with using of SPSS-19 software and by Pearson correlation and multivariate regression with stepwise.

Results: Findings showed a positive and significant relation between variety seeking ($r=0.44$), negative perfectionism ($r=0.36$) and insecure attachment ($r=0.18$) with emotional divorce of employed women. Also the variables of variety seeking, negative perfectionism and insecure attachment significantly can predict 33.6 percent of variance of emotional divorce among employed women ($p<0.01$).

Conclusion: The results indicated the importance of the variables of variety seeking, negative perfectionism and insecure attachment in predicting the emotional divorce of employed women. Therefore, to planning for the prevention of emotional divorce, especially in employed women should be considered the role of mentioned variables.

Keywords: Emotional divorce, Variety seeking, Negative perfectionism, Insecure attachment, Employed women.

1. MA of General Psychology, Department of Psychology, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran.

2. (**Corresponding author**) Associate Professor, Department of Psychology, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran. a.zeinali@iaurmia.ac.ir